

© Avrupa Konseyi/Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, 2012. Bu çeviri, Avrupa Konseyi'nin insan haklarına destek Fonu'nun desteğiyle hazırlanmıştır (www.coe.int/humanrightstrustfund). Mahkeme'yi bağlamamaktadır. Daha fazla bilgi için, bu belgenin sonunda bulunan yazarın telif hakkı ile ilgili kısmı okuyabilirsiniz.

© Council of Europe/European Court of Human Rights, 2012. This translation was commissioned with the support of the Human Rights Trust Fund of the Council of Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). It does not bind the Court. For further information see the full copyright at the end of this document.

© Conseil de l'Europe/Cour européenne des droits de l'homme, 2012. La présente traduction a été effectuée avec le soutien du Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme du Conseil de l'Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). Elle ne lie pas la Cour. Pour plus de renseignements veuillez lire l'indication de copyright/droits d'auteur à la fin du présent document.

Stoll/İsviçre – 69698/01

Karar 10.12.2007 [BD]

Madde 10

Madde 10–1

İfade özgürlüğü

Gizli stratejik bir belgenin yayımlanması nedeniyle bir gazetecinin mahkûm edilmesi: *İhlal yok*

Olaylar: Dava Holokost mağdurlarının İsviçre'deki banka hesaplarında kalan paralarıyla ilgili zararlarının tazmini için Dünya Yahudi Kongresi'yle İsviçre bankaları arasında yürütülen pazarlıklarla ilgili İsviçre Hükümeti'nin uygulayacağı stratejiyi gösteren ve İsviçre'nin Amerika büyükelçisine ait olan gizli bir raporu, gazeteci olan başvurucunun basında yayımlamasından dolayı para cezasına mahkûm edilmesi hakkındadır.

Aralık 1996 tarihinde, İsviçre'nin Amerika büyükelçisi yürütülen pazarlıklar çerçevesinde “gizli” damgalı “stratejik bir belge” düzenlemiştir. Bu belge, Berne'deki Dışişler Federal Departmanı'nda bu sorunla ilgilenen sorumluya ve kopyası da İsviçre Hükümeti, federal yönetim ve yurtdışındaki İsviçre diplomatik temsilcilerinden on dokuz kişiye gönderilmiştir. Meslek sırrına aykırı davranan kimliği belirlenemeyen bir kişi sayesinde, başvuru da bu belgenin bir kopyasını elde etmiştir.

Bir Zürih Pazar gazetesi, başvuru tarafından kaleme alınmış “Büyükelçi Jagmetti Yahudileri incitiyor” ve “Bornoz ve büyük nalınlı büyükelçi pot kırıyor” isimli iki tane makale yayımlamıştır. Bir sonraki gün, bir Zürih günlük gazetesi, söz konusu stratejik belgeden geniş bölümler yayımlamış ve ondan sonrada, başka bir gazete de, aynı belgeden kesintiler yayımlamıştır.

Mahkeme başvurucaıyı ceza kanunun 293. maddesi anlamında “gizli resmi görüşmeleri” yayımlamaktan 800 İsviçre frangı (yaklaşık olarak 476 Euro) para cezasına mahkûm etmiştir. Başvurucunun bu karara karşı yaptığı itirazlar, en son, Federal Mahkeme tarafından reddedilmiştir.

İsviçre Basın Konseyi, Holokost mağdurlarının alacaklarıyla ilgili o dönemde toplum içinde mevcut olan tartışmaların öneminden dolayı bu belgenin yayımlanmasının meşru olduğunu kabul etmekle birlikte, başvurucaının stratejik belgeyi budanmış halde sunmak suretiyle ve olayların kronolojisini yeterli bir şekilde aktarmayarak, sorumsuz bir yaklaşımla, büyükelçinin sözlerini dramatik ve utanç verici gösterdiğine karar vermiştir. Diğer gazetelerin

ise, söz konusu stratejik belgenin neredeyse tamamını yayımlamakla, olayı olduğu gibi aktardıklarını da eklemiştir.

Hukuk: Usul – Daire, üçe karşı dört oyla, 10. maddenin ihlal edildiğine karar vermiştir. Dava İsviçre Hükümeti’nin talebiyle ve AİHS’nin 43. maddesine dayanılarak, Büyük Daire’ye gönderilmiştir.

Esas – Başvurucunun mahkûmiyeti onun ifade özgürlüğüne bir müdahale teşkil eder. Bu müdahale “gizli bilgilerin yayılmasının” önlenmesi meşru amacına yöneliktir. 1969 Viyana Antlaşmalar Hukuku Sözleşmesi’nin 33 § 3. maddesi ışığında ve hazırlık çalışmalarında tersinin belirtilmemiş olması dikkate alındığında, Büyük Daire “gizli bilgilerin yayılmasının önlenmesi” cümlesini, meslek sırrına tabi kişilerle, bu olayda olduğu gibi başta gazeteciler olmak üzere, üçüncü kişiler tarafından yayılan gizli bilgileri içerir şekilde 10 § 2 maddesi anlamında yorumlamak gerektiğinin altını çizer.

Cevaplanması gereken esas soru söz konusu müdahalenin “demokratik bir toplumda gerekli” olup olmadığıdır. Bu bağlamda, Büyük Daire 10. maddenin gazeteciler tarafından yayılan gizli bilgilere uygulandığını doğrular.

Holokost mağdurlarının paraları konusu sadece önemli mali çıkarları ilgilendirmiyordu, bu olayın aynı zamanda önemli bir ahlaki boyutu da vardı ve dolayısıyla uluslararası toplumu geniş bir alanda ilgilendiriyordu. Sonuç olarak, İsviçre makamlarının aldıkları tedbirin gerekliliğini değerlendirirken, AİHM, mevcut iki tane kamu çıkarının dengelenmesini dikkate almalıdır: Okuyucuların güncel bir konuda bilgilenme hakları ve devlet makamlarının yürütülmekte olan diplomatik pazarlıklardan kendi lehlerine ve tatmin edici bir sonuç elde etme hakları.

Tamamen büyükelçinin kişiliği üzerine yoğunlaşmasına ve kişisel tarzına rağmen, söz konusu makaleler, Holokost mağdurlarının paralarıyla ilgili o dönem İsviçre toplumdaki canlı tartışmalara bir katkı sunabilirlerdi. Dolayısıyla, kamunun makalelerin yayımlanması konusunda bir çıkarı vardı.

İsviçre makamlarınca korunan çıkarlara gelince, diplomatların birbirlerine gizli bilgiler aktarabilmesi diplomatik kaynaklar ve uluslararası ilişkilerin iyi yürümesi açısından hayati önemdedir. Ancak diplomatik raporların gizliliğinin ne bedel pahasına olursa olsun korunması da söz konusu değildir. Menfaatlerin dengelenmesi durumunda önemli olan yayımın içeriği ve ortaya çıkaracağı muhtemel tehlikedir. Bu olayda, büyükelçinin raporundan kesintiler yayımlanması, sadece büyükelçinin önerilerinin içeriğinden dolayı değil aynı zamanda kullandığı dilden dolayı da, o dönemde İsviçre tarafından başlatılmış olan pazarlıkların gidişatı üzerinde olumsuz etkiler yaratabilirdi. Büyükelçinin raporunun, kısmen de olsa, yayımlanması genel olarak diplomatik ilişkilerin iyi işleyişi açısından gerekli olan gizlilik ortamına zarar vermiş ve özellikle de İsviçre’nin yürüttüğü pazarlıklar üzerinde olumsuz etkilerde bulunmuş olabilir. Başvurucunun makaleleri, yayımlandıkları zamanın hassas olması dikkate alındığında, İsviçre makamlarının çıkarlarına ciddi bir zarar verebilecek nitelikteydi.

Başvurucunun davranışına gelince, bir gazeteci olarak başvuru, raporun yayılmasının ceza kanununa aykırı olduğunu bilmiyor olamaz. Makalelerinin şeklinin deontoloji kurallarına uygunluğu sorusu daha da önemlidir. Makalelerin içerikleri açıkça çok kısa ve budanmış, kullanılan kelimeler ise büyükelçiye antisemit niyetler yakıştıran cinstendi. Başvurucu rasgele, Holokost mağdurlarının paraları konusunun temelinde bulunan bir olay olan İkinci Dünya Savaşı sırasında Yahudi toplumuna karşı işlenmiş olan acımasızlıklarla ilgili olarak,

büyükkelçinin istifasında da şüphesiz rol oynayan, bir dedikodu yaymıştır. AİHM bu tür iddia ve/veya imalarla ilgili sert bir tutum takınmak gerektiğini hatırlatır. Bunun dışında, sansasyonel başlıkları ile bu makalelerin sayfa düzenleri, Holokost mağdurlarının paraları gibi önemli ve ciddi bir konuya yaraşmamaktadır. Son olarak, başvurunun makaleleri aynı zamanda açıklıktan uzak ve okuyucuları yanlış anlamalara düşürebilecek türdendir.

Bu koşullarda ve makalelerden birinin büyük tirajlı haftalık bir Pazar gazetesinin ön sayfasında yayımlandığı dikkate alındığında, AİHM, başvurunun ilk hedefinin kamuoyunu herkesi ilgilendiren bir konuda bilgilendirmek değil, büyükkelçinin raporunu gereksiz bir skandal konusu yapmak olduğu yönündeki İsviçre Hükümeti'yle Basın Konseyi'nin düşüncelerini paylaşmaktadır. Söz konusu makalelerin, büyükkelçinin kişiliği ve tavırları konusunda okuyucularda yanlış anlamalara yol açabilecek, kısa ve budanmış sunum şekli, 10. madde tarafından korunan toplumsal tartışmaya katkısını önemli ölçüde düşürmüştür. Son olarak, AİHM, başvurucuya verilen para cezasının izlenen amaçla orantısız olmadığını düşünmektedir.

Sonuç: İhlal yok (Beşe karşı on iki oyla).

© Avrupa Konseyi/Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, 2012.

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin resmi dilleri Fransızca ve İngilizce'dir. Bu çeviri, Avrupa Konseyi'nin insan haklarına destek Fonu'nun desteğiyle hazırlanmıştır (www.coe.int/humanrightstrustfund). Mahkeme'yi bağlamamaktadır ve Mahkeme, kalitesi konusunda herhangi bir sorumluluk kabul etmemektedir. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi içtihatlarının veritabanı olan HUDOC üzerinden (<http://hudoc.echr.coe.int>) veya HUDOC'un bildirdiği başka veritabanları üzerinden yüklenebilir. Davanın isminin tamamen yazılması, yukarıdaki telif hakkıyla ilgili ifadelerin kullanılması ve insan haklarına destek Fonu'na referans yapılması şartıyla ticari olmayan amaçlarla kullanılabilir. Bu çevirinin tamamını veya bir kısmını ticari amaçlarla kullanmak isteyen herkesin, bu durumu belirtilen adrese bildirmesi rica olunur: publishing@echr.coe.int.

© Council of Europe/European Court of Human Rights, 2012.

The official languages of the European Court of Human Rights are English and French. This translation was commissioned with the support of the Human Rights Trust Fund of the Council of Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). It does not bind the Court, nor does the Court take any responsibility for the quality thereof. It may be downloaded from the HUDOC case-law database of the European Court of Human Rights (<http://hudoc.echr.coe.int>) or from any other database with which the Court has shared it. It may be reproduced for non-commercial purposes on condition that the full title of the case is cited, together with the above copyright indication and reference to the Human Rights Trust Fund. If it is intended to use any part of this translation for commercial purposes, please contact publishing@echr.coe.int.

© Conseil de l'Europe/Cour européenne des droits de l'homme, 2012.

Les langues officielles de la Cour européenne des droits de l'homme sont le français et l'anglais. La présente traduction a été effectuée avec le soutien du Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme du Conseil de l'Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). Elle ne lie pas la Cour, et celle-ci décline toute responsabilité quant à sa qualité. Elle peut être téléchargée à partir de HUDOC, la base de jurisprudence de la Cour européenne des droits de l'homme (<http://hudoc.echr.coe.int>), ou toute autre base de données à laquelle HUDOC l'a communiquée. Elle peut être reproduite à des fins non commerciales, sous réserve que le titre de l'affaire soit cité en entier et s'accompagne de l'indication de copyright ci-dessus ainsi que de la référence au Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme. Toute personne souhaitant se servir de tout ou partie de la présente traduction à des fins commerciales est invitée à le signaler à l'adresse suivante: publishing@echr.coe.int.